

УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ БУДЖАКА ЗА ДАНИМИ ІЗМАЇЛЬСЬКОГО АРХІВУ

Вивчення розвитку традиційної культури українців у Буджаку пов'язане з цілою низкою проблем, для з'ясування яких потребується різноманітна і ґрунтовна джерельна база у тому числі й демографічного характеру. У запропонованій розвідці містяться маловідомі матеріали Ізмаїльського архіву¹, що відображають динаміку чисельності населення в українських селах Буджака приблизно за столітній період, починаючи з початку XIX ст. Це період найбільш активного заселення краю українцями, відтак для його дослідження слід залучити якомога ширше коло джерел.

Одним з таких джерел є списки парафіян-селян, які у вигляді церковних відомостей надсилались до відповідних установ. Вони цінні ще й тим, що крім кількості мешканців, містять інформацію про етнічний склад того чи іншого поселення.

Дані, що наведені у статті, складені на основі саме церковних відомостей, де вказана не тільки кількість парафіян-селян відповідної парафії², а й відображена динаміка чисельності українського населення в моноетнічних (українських)³ та біетнічних селах. Використані також статистичні матеріали 1817, 1827, 1850-х років, дані про чисельність українців станом на кінець XIX – початок XX ст.

Баштанівка (Бакчалія) (Татарбунарський р-н)

У 1842 році в селі було 55 господарств, 233 особи чоловічої статі і 121 жіночої⁴. У церковній відомості за 1888 рік господарств значиться 97, чоловіків 389, жінок 359⁵. Вказується, що населення села складалося з предствників двох етносів – українців і молдован. Однак у статистиці церковних відомостей за 1899 рік, їх кількість і співвідношення не відображені. В селі існувало 98 господарств, 393 чоловіки та 409 жінок⁶.

Біленьке (Аккембет) (Білгород-Дністровський р-н)

У січні 1939 року село причислено до примарії села-курорту Сергіївка⁷. Станом на 1909 рік в селі існувало 33 господарства парафіян „малоросов-мещан“, в яких проживало 102 особи чоловічої статі і 87 жіночої⁸.

Білолісся (Акмангіт) (Татарбунарський р-н)

Козацька станиця. Станом на 1832 рік в селі існувало 64 господарства, 257 чоловіків і 217 жінок⁹. У відомості місцевої Покровської церкви за 1842 рік значиться 112 господарств парафіян – козаків Новоросійського козацького війська, 449 чоловіків і 454 жінки¹⁰. У 1859 році значиться 142 господарства парафіян – козаків. Чоловіків записано 571 особа, жінок 539¹¹. Згідно церковної відомості за 1871 рік в селі було 217 господарств державних селян, в них проживали 868 осіб чоловічої статі, 821 жіночої¹². На кінець XIX – початок XX ст. українців у Білоліссі нараховувалось 4300 осіб¹³.

Благодатне (Каябей, Каябец) (Білгород-Дністровський р-н)

У відомостях наводяться дані за три роки 1889, 1899, 1909, однак тільки за статистикою 1909 року населення ідентифікується як українське¹⁴.

У 1889 році на хуторі було 13 господарств, в яких проживало 55 осіб чоловічої статі і 54 жіночої¹⁵. За 10 років (1899) господарств збільшилось до 20, осіб чоловічої статі до 81, жіночої до 88¹⁶. У 1909 році кількість господарств не змінилась, майже не змінилась кількість населення: 83 особи чоловічої статі і 82 жіночої¹⁷.

Борисівка (Татарбунарський р-н)

Село молдавське. У 1832 році в селі було всього 30 господарств, 120 чоловіків і 169 жінок¹⁸.

У 1842 році тут існувало 67 господарств, 271 осіб чоловічої статі і 217 жіночої¹⁹. У 1850 році в селі нараховували вже 74 господарства, 248 осіб чоловічої статі і 265 жіночої²⁰. Розвиток села на протязі наступних 21 року майже припинився. У 1871 році в селі було 78

господарств, 312 чоловіків і 293 жінки²¹, а у відомості за 1888 рік разом з молдованами вказуються й українці. Господарств на цей час стає 99, поселян 398 чоловіків і 390 жінок²².

Броска (Ізмаїльський р-н)

За статистикою на 1817 рік в селі проживало 210 українців і 134 молдован. За 10 років ситуація не змінилась, кількість українців залишилась такою ж – 210 осіб, молдовани ж як мешканці села не згадуються²³. За церковною відомістю за 1861 рік в селі було 71 господарство в яких проживало 286 чоловіків і 245 жінок²⁴. За даними відомості 1883 року кількість господарств збільшується до 115, а населення стає 883 особи (463 чоловіків і 420 жінок)²⁵. В кінці XIX – на початку XX ст. українців в селі нараховується 1334, а молдован всього 179 осіб²⁶.

Вилкове (Кілійський р-н)

За статистикою на 1817 рік у Вилковому українців проживало 193 особи²⁷. В подальшому їх чисельність зменшується. Станом на 1827 рік українців було 142 особи, тоді як чисельність старообрядців збільшилась за вказаний період з 314 до 358²⁸. В подальшому чисельність українців збільшується до 600²⁹, на кінець XIX – початок XX ст. до 950 (старообрядців 4652)³⁰.

Випасне (Турлаки, до 1841 р. – Кривда) (Білгород-Дністровський р-н)

За статистичними даними 1827 року в селі проживало тільки українське населення чисельністю 233 особи³¹. У 1866 році в селі було 144 господарства, 579 осіб чоловічої статі і 567 жіночої³². Станом на 1889 рік за відомістю церкви господарств малоросіян-міщан було 181, 696 осіб чоловічої статі і 662 жіночої³³. Однак слід зазначити, що по Миколаївській і Михайлівській церквах є окремі для кожної з них відомості³⁴. Дані, що в них містяться, можливо, завищені тому що прізвища одних й тих же селян внесені до відомостей обох парафій. Через 10 (1899) років парафіян записують за національною ознакою. У відомості значаться тільки українці: уже 219 господарств, 878 осіб чоловічої статі і 827 жіночої³⁵. За відомостями 1909 року „парафіян малоросіян-міщан” було 1621 особа (206 господарств)³⁶. У 1932 році кількість населення с. Турлаки складала 9036 осіб, з них українців – 8920, молдован 51, німців 10, євреїв 15, болгар 39³⁷.

До парафії с Турлаки належали декілька навколишніх сіл з нечисельним населенням: **Чакри, Бикоз, Молога** з населенням (в трьох селах разом) 278 осіб³⁸. В **Кам'яному мосту** тієї ж парафії у 1817 році проживало 151 українців і 23 молдован³⁹, в 1832 році в селі існувало вже 113 господарств і 482 мешканця (258 чоловічої і 224 жіночої статі)⁴⁰, а в 1850 році українців було вже 993⁴¹.

Вільне (Каторга) (Білгород-Дністровський р-н)

Парафія церкви села Будаки. Виникло як хутір, згодом переросло у село. Станом на 1889 рік за церковними відомостями в селі нараховувалось 24 господарства, де „временно проживаючих міщан” нараховували 98 осіб чоловічої статі і 93 жіночої⁴². Через десятиліття у 1899 році ситуація майже не змінилась: 25 господарств, 100 чоловіків і 88 жінок⁴³. Поступово кількість мешканців збільшилась. На 1909 рік господарств стало 30, населення збільшилось, порівняно з попередньою статистикою, на 41 особу (120 чоловіків, 109 жінок, разом 229)⁴⁴. На кінець XIX – початок XX ст. мешканці села ідентифікуються українцями у кількості 360 осіб⁴⁵.

Глибоке (Ескіполос) (Татарбунарський р-н)

За церковними відомостями станом на 1878 рік вказується національність мешканців села. Це були молдовани. Господарств на той час нараховувалось 27, осіб чоловічої статі 109, жіночої 128⁴⁶. У 1888 році кількість селян зросла до 690 осіб (304 чоловіків і 286 жінок), господарств стало 76⁴⁷. Станом на кінець XIX – початок XX ст. у статистиці з'являється інформація про українців: у селі проживало 450 українців і 500 молдован⁴⁸. У відомостях за 1910 рік населення значиться як українсько-молдавське: 228 господарств, чоловіків 561 особа, жінок 512⁴⁹.

Десантне (Галілешти) (Кілійський р-н)

Кількість господарств у 1821 році становила 68 одиниць. Населення 316: із них селян 298⁵⁰. У 1832 році кількість господарств збільшилась до 91 (1 господарство – священослужителя). Парафіян – 278 чоловіків і 189 жінок⁵¹.

Дивізія (Татарбунарський р-н)

У церковних відомостях за 1832 рік значаться українці, молдовани і великоросіяни. Господарств – 80, населення – 510 мешканців (250 чоловіків і 260 жінок)⁵². За невеликий термін кількість населення суттєво збільшується. Станом на 1839 рік господарств зафіксовано 142, населення 569 чоловічої статі і 476 жіночої⁵³. У 1899 році до відомості внесено 367 господарств, 1484 мешканців чоловічої статі і 1456 жіночої⁵⁴. За даними В. Н. Бутовича на кінець XIX – початок XX ст. населення Дивізії чисельністю 3630 осіб складається з українців (3600) з невеликою часткою молдован (30)⁵⁵.

Дмитрівка (Кілійський р-н)

Село переказами старожилів, занотованими 1939 року, засноване 1840 року некрасівцями, які жили тут до 1865 року, а потім переселились до Аккерманського і Бендерського повітів. Після некрасівців тут поселились молдовани з сіл Єпурени, Готешти (в районі Кантемир), Токіле-Рэдукань (в районі Леова республіки Молдова). Разом з молдованами селились тут й українці. В наш час село молдавське. Однак на ранніх етапах заснування і розвитку було біетнічним: українсько-молдавським. За церковними відомостями 1832⁵⁶, 1842⁵⁷, 1878⁵⁸, 1881⁵⁹, 1888⁶⁰, 1899⁶¹ років етнічний склад змінювався (Табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка етнічного складу населення с. Дмитрівка Кілійського району

Рік	Кількість господарств	Національність	Кількість осіб чоловічої статі	Кількість осіб жіночої статі	Разом
1832	64	„русские поселяне” (некрасівці)	229	187	416
1842	60	парафіяни	240	227	467
1878	101	українці, молдовани	407	425	832
1881	106	українці, молдовани	426	424	850
1888	137	українці, молдовани	557	554	1111
1899	182	молдовани	729	730	1459

Принаймні священослужителі визнавали поселення біетнічним до 1899 року. З кінця XIX ст., ймовірно, молдавський етнічний компонент став домінуючим і українців серед мешканців Дмитрівки не виділяли, хоча на кінець XIX – початок XX ст. за статистикою молдован було 1265 осіб, а українців всього 170⁶². У 1936 році кількість молдавського населення зростає до 2669 осіб.

Зеленівка (Ейнгенгейм) (Білгород-Дністровський р-н)

Станом на 1932 рік національний склад села був таким: румунів – 1; німців – 602; євреїв – 4; українців – 1800; інших – 16. Всього населення 2423. Господарств 422⁶³. У 1927 році мешканців села було 1507 осіб⁶⁴.

Каїри (Крива Балка)

Колонія. У 1831 році було 92 господарства, 369 чоловіків і 312 жінок⁶⁵. Етнічний склад населення на цей рік не вказано. У 1899 році під соціальним станом „крестьян – собственников” вказуються тільки українці – 130 господарств, 522 особи чоловічої статі і 512 жіночої⁶⁶. У відомостях за 1909 рік крім українців з’являються молдовани, але кількість господарств і мешканців колонії подається узагальнено – 150 господарств, в яких проживали 600 осіб чоловічої статі і 611 жіночої⁶⁷. На кінець XIX – поч. XX ст. тут

проживало 800 українців⁶⁸. Станом на 1932 рік в селі нараховувалось 2780 мешканців. З них молдован (записані як румуни) – 1775, українців – 1000, євреїв – 5. Кількість господарств збільшилась до 600⁶⁹.

Каланчак (Дермендере) (Болградський р-н.)

У статистиці відображено активний процес формування етнічного складу населення Каланчака. Станом на 1825 рік в селі і двох ближніх хуторах (Карачебан і Баранових) у 211 господарствах проживало 965 українців (чоловіків і жінок відповідно 512 і 45)⁷⁰. Однак у наступні роки населення не збільшувалось, а навпаки, зменшувалось. У 1833 році кількість господарств зменшується до 80, а населення до 624 осіб⁷¹. У 1880 році господарств стало 66, а селян всього 529 осіб (Загальна кількість разом з духовенством 544)⁷². Ситуація змінилася з переселенням сюди болгар і на кінець XIX – початок XX ст. українців в селі було 407 осіб, молдован 53, а болгар 625 осіб⁷³.

Кам'янка (Ташлик) (Арцизький р-н.)

За відомостями Михайлівської церкви казенного поселення Ташлик станом на 1835 рік у 107 господарствах проживало 301 особа чоловічої і 246 жіночої статі українців і молдован⁷⁴. Кількість представників кожного етносу окремо не вказується. За відомостями 1832 року кількість поселенців українського і молдавського походження збільшилась до 562 осіб⁷⁵, а в 1878 році українців і молдован стало 1690 осіб (912 чоловічої статі і 778 жіночої) (228 господарств)⁷⁶. За даними В. Н. Бутовича на кінець XIX – поч. XX ст. українців в селі нараховувалось 1079, молдован – 2150⁷⁷.

Карлівка (Білгород-Дністровський р-н)

В 1850 році в Карлівці міщанських господарств було всього 4, в яких проживало і працювало 19 осіб чоловічої статі і 17 жіночої⁷⁸. У 1899 році кількість господарств збільшилась до 11, а мешканців стало 46 осіб чоловічої статі і 51 жіночої⁷⁹. Станом на 1909 рік тут зафіксовано 7 господарств „малоросов-мещан”, 58 мешканців (30 чоловічої і 28 жіночої статі). Примітно, що на цей рік в училищі урочища Карлівка навчалось 17 хлопчиків і 6 дівчаток⁸⁰, тобто родини були багатодітними.

Карналіївка (Білгород-Дністровський р-н)

За відомостю 1889 року, в селі зафіксовано 92 господарства „власників-малоросіян”, 370 чоловіків і 354 жінки⁸¹.

Кислиця (Ізмаїльський р-н)

За даними В. Н. Кабузана, на 1817 рік в Кислицях проживало 376 мешканців, з яких 237 українців і 131 молдован⁸². За десять років населення збільшилось до 829 (701 українців і 115 молдован)⁸³. За церковними відомостями демографічна ситуація у наступні десятиліття значно погіршується. У церковних відомостях за 1861 рік в селі існувало 98 господарств, 395 мешканців чоловічої статі і 380 – жіночої⁸⁴. Наступне десятиліття також характеризується зменшенням кількості населення: у церковних відомостях 1878 року вказано 58 господарств і всього 393 мешканця (233 чоловіків і 160 жінок). Примітно, що з цього року вказується національний склад (українці і молдовани), однак у статистиці такий розподіл не зафіксований. Протягом наступних трьох років кількість населення інтенсивно зростає. Станом на 1881 рік кількість господарств зростає до 123. Крім українців і молдован, представники інших національностей не згадуються. Всього мешканців 986 (494 чоловіків і 492 жінок)⁸⁵. В кінці XIX – на початку XX ст. із 1912 сілчан українців нараховувалось 1544, молдован – 340⁸⁶.

Комишівка (Хаджи-Курда) (Ізмаїльський р-н)

Татарське поселення на правому березі озера Китай. Засноване в 1780–1783 році. Заселене з 1814 року українцями і молдованами. Станом на 1827 рік тут проживало 48 родин українців і 54 родини молдован. За опублікованими статистичними даними – 118 осіб українців і 397 молдован⁸⁷. За статистикою на 1850 рік кількість українців зростає до 426 осіб, молдован – до 300 осіб⁸⁸.

Карналіївка (Корнешт) (Білгород-Дністровський р-н)

За церковними відомостями церкви села Карналіївка станом на 1850 рік населений пункт мав назву урочище Карналіївка. Відносилось до парафії села Роша. Тоді було всього 5 господарств, в яких проживали 43 мешканці (21 особа чоловічої статі і 22 жіночої)⁸⁹. Однак вже у 1889 році тут існувало 69 господарств і мешканців села 277 чоловічої статі і 295 жіночої⁹⁰. Етнічна приналежність його мешканців не вказується. Тільки за даними 1899 року із запису зрозуміло, що йдеться про „мещан собственников малороссиян”, яких нараховується 724 (370 чоловічої статі і 354 жіночої). Кількість господарств зросла до 92⁹¹.

Костянтинівка (Саратський р-н)

Станиця, що знаходилась в 1,5 км від Кулевчі. У церковній відомості за 1859 рік населення станиці складалося з козаків – 43 чоловіків і 39 жінок⁹². Станиця стрімко розвивається. У 1899 році кількість населення збільшується до 361 особи. У 30 господарствах проживало 123 чоловіки, яких іменують бувшими козаками українського і молдавського походження і 104 особи жіночої статі. Отже йдеться про розселення серед українців представників молдавського етносу, щоправда не відомо у якій кількості. У відомості за вказаний рік виділяється ще одна категорія поселенців – „иногородних малороссов”. Поселилось їх у кількості 19 родин, в яких нараховувалось 77 осіб чоловічої статі і 57 жіночої⁹³. Зазначений етно-соціальний склад залишається незмінним. Кількість господарств селян – бувших козаків, молдован і малоросів станом на 1909 рік зросла до 33, кількість осіб поселенців – 133 чоловічої і 129 жіночої статі, чисельність „иногородних малороссов” дещо зменшилась – 14 господарств, 59 і 65 жінок⁹⁴.

Ларжанка (Ізмаїльський р-н)

Станом на 1880 рік в селі нараховувалось 143 господарства, селян проживало 574 чоловічої статі і 529 жіночої. Разом 1103⁹⁵.

Станом на 1882 рік кількість господарств збільшується до 150, як мешканців чоловічої так і жіночої статі складала відповідно 600 і 551 осіб. Загальна кількість становила 1151 осіб⁹⁶.

У 1883 році кількість господарств українців навіть зменшилась до 148, відповідно зменшилась й кількість українців (595 чоловіків та 536 жінок) до 1131 особи. В статистиці з'являється інформація про представників іншого етносу, а точніше етноконфесійної групи, яка позначається терміном „розкольники”. Чисельність їх не вказується, зафіксовано лише кількість господарств – 38⁹⁷. За 10 років кількість господарств розкольників зросла до 300. Збільшується кількість українців: господарств – 186, чоловіків і жінок відповідно 744 і 689 осіб⁹⁸.

Лиман (Золокари) (Татарбунарський р-н)

Станом на 1861 рік у 92 господарствах проживали 368 чоловіків і 351 особа жіночої статі, загальна кількість складала 719 осіб⁹⁹.

У церковній відомості за 1887 р. термін „поселенці” зникає, натомість вказується етнічна приналежність – малороси. Господарств нараховувалось 167, в них проживали 668 чоловіків і 587 жінок. Разом 1255 осіб¹⁰⁰.

У 1888 році кількість господарств сягнула 193. Осіб чоловічої статі 775, а жіночої – 738. Разом 1513 осіб¹⁰¹.

За 17 років (1861–1878) село збільшилось на 17 господарств, а населення на 576 осіб. Тобто, щороку з'являлося всього одне господарство, однак населення збільшилось на 39 осіб, тоді як за наступні 9 років (1879–1888) з'явилося 26 нових господарств, хоча населення збільшилось лише на 258 людей, тобто в цей період чисельність мешканців села збільшилась на 28 осіб.

Люба (Білгород-Дністровський р-н)

За церковними відомостями 1899 року в урочищі було 10 господарств, 41 особа чоловічої статі і 34 жіночої¹⁰². В 1909 році господарств малоросіян-міщан (вказана національність) зменшилось до 7, мешканців стало 28 осіб чоловічої статі і 23 жіночої¹⁰³.

Мар'янівка (Білгород-Дністровський р-н)

На 1909 рік на хуторі було 49 господарств малоросіян, 196 осіб чоловічої статі, 206 жіночої¹⁰⁴.

Мар'янова (Білгород-Дністровський р-н)

За церковними відомостями 1899 року в урочищі. (на кінець XIX ст. хутір переріс у село, але назва зилишилась стара – урочище.) нараховувалось 47 господарств „мещан арендаторов малороссиян“, 189 осіб чоловічої статі і 145 жіночої¹⁰⁵. У 1909 році кількість господарств „малороссов арендаторов земли“ майже не змінилась – 48, населення складало 192 особи чоловічої статі і 181 жіночої¹⁰⁶.

Матроска (Ізмаїльський р-н)

За церковними відомостями 1862 року в селі було 44 господарства, 308 осіб чоловічої статі і 307 жіночої¹⁰⁷. В 1883 господарств стало 88, селян 357 чоловічої статі і 307 жіночої¹⁰⁸. В 1913 році господарств українців нараховувалось 264, осіб чоловічої статі 715, жіночої 647¹⁰⁹.

Миколаївка (Кілійський р-н)

У 1832 році у слободці Миколаївці зафіксовано 26 господарств відставних солдат, 59 чоловіків і 54 жінки¹¹⁰. Через десять років (1842) кількість господарств відставних солдат, яких записали вже як козаків, збільшилась до 51, а мешканців стало 372 особи (204 чоловіків і 168 жінок)¹¹¹. У 1850 році кількість господарств козаків зменшилась: 28 господарств, 114 чоловіків і 119 жінок¹¹².

Миколаївка-Новоросійська (Байрамча) (Білгород-Дністровський р-н)

За відомістю Миколаївської церкви господарств станичних козаків станом на 1859 рік було 67, осіб чоловічої статі 271, жіночої 228¹¹³. У 1889 році, як і в наступних, кількість господарств не вказується. На кінець XIX – початок XX ст. кількість українців становила 3416 осіб¹¹⁴.

Мирне (Карячка) (Кілійський р-н)

У 1821 році в селі було 23 господарства, поселян чоловіків – 41 особа, жінок – 38¹¹⁵. Етнічний склад населення не вказується.

За записами у відомістях 1841 року кількість господарств, порівняно з 1821 роком, залишається незмінною, кількість мешканців: 11 осіб чоловічої статі і 13 жіночої¹¹⁶. У відомістях 1899 року вказується національний склад мешканців: українців 36 господарств, 147 осіб чоловічої статі і 130 жіночої, „раскольников“ 405 чоловічої статі і 386 жіночої¹¹⁷.

Михайлівка (Саратський р-н)

Станом на 1842 рік за відомістю церкви Дунайського війська в станиці функціонувало 44 козацьких господарства, нараховувалось 179 осіб чоловічої статі, 178 жіночої¹¹⁸. У 1859 році кількість господарств козаків збільшилось до 105, мешканців чоловічої статі стало 420, жіночої – 387¹¹⁹. На кінець XIX – початок XX ст. українців було 3416 осіб¹²⁰.

Молога (Білгород-Дністровський р-н)

У 1841 році тут було 9 господарств, 37 осіб чоловічої статі і 36 жіночої¹²¹, у 1842 році зафіксовано 7 господарств, чоловіків 29, жінок 27¹²². У 1907 році кількість господарств в урочищі збільшилась до 14, осіб чоловічої статі 59, жіночої 44¹²³. У 1889 році господарств стало 17, чоловіків 71, жінок 53. З'явилося 6 болгар¹²⁴. У відомістях 1909 року населення вказується як українське: 13 господарств, 54 особи чоловічої статі, 38 жіночої¹²⁵.

Монаши (Білгород-Дністровський р-н)

У 1889 році у селі зареєстровано 97 господарств, 389 осіб чоловічої статі, 365 жіночої¹²⁶. За наступних 10 років (1899) змін не сталося: господарств – 96, населення – 386 осіб чоловічої статі і 344 жіночої¹²⁷. У 1933 році загальна кількість поселян складала 1722 осіб, з них українців 1265¹²⁸.

Над'ярне (Урочище Хаджидер) (Саратський р-н)

Парафіяни церкви Каїр. Станом на 1889 рік було 25 господарств, 100 мешканців чоловічої статі і 68 жіночої¹²⁹. У 1899 році у Хаджидері значилось 53 господарства – всі „аккерманских крестьян малороссов” мешканців 414 осіб (213 чоловіків і 201 жінка)¹³⁰. Станом на 1909 рік ситуація майже не змінилась: 54 господарства, 441 мешканців – українців і молдован (219 чоловіків і 222 жінки)¹³¹.

Нерушай (Татарбунарський р-н)

За статистичними даними на 1817 рік українців в селі зафіксовано 192 особи, молдован – 139¹³². У 1832 році нараховувалось 82 господарства, поселян 349 осіб чоловічої статі і 284 жіночої¹³³. За церковними відомостями 1842 року в селі було 98 селянських господарств, 392 особи чоловічої статі і 281 жіночої¹³⁴. У 1862 році господарств стало 108, населення складало 805 осіб (432 чоловіків, 373 жінок)¹³⁵. Біетнічний склад населення залишався стабільним і на кінець ХІХ – початок ХХ ст. в селі було 1665 українців і 1223 молдован¹³⁶.

Нова Слободка

Склад населення станом на 1922 рік: 622 особи українців і 12 молдован¹³⁷.

Новотроїцька (Кілійський р-н)

У відомості за 1832 рік (парафія с. Китай) мешканці значаться як відставні солдати і матроси (24 господарства, 97 чоловіків і 112 жінок¹³⁸, у наступній, за 1842 рік, – козаки (39 господарств, 157 чоловіків і 113 жінок)¹³⁹, за 1850 рік – молдовани (24 господарства, 97 чоловіків і 112 жінок)¹⁴⁰.

Нова Царичанка (Білгород-Дністровський р-н)

У 1865 році в селі було 74 господарства, 296 осіб чоловічої статі і 326 жіночої¹⁴¹. Роком пізніше з'явилося ще одне господарство, але кількість мешканців навіть зменшилась (301 особа чоловічої статі, 312 жіночої)¹⁴². В кінці ХІХ – на поч. ХХ ст. в селі значиться 470 осіб з такою припискою: „чоловіки-молдовани, але розмовляють українською”¹⁴³.

Переможне (Папушой) (Білгород-Дністровський р-н)

За відомістю 1832 року в селі Папушой – передмісті Аккермана нараховувалось 72 господарства, а мешканці представлені двома національностями – українцями і молдованами. Всього парафіян 290 чоловіків і 239 жінок¹⁴⁴. У 1842 році у посаді Папушой існувало 182 господарства, 722 чоловіків і 614 жінок¹⁴⁵. Етнічна приналежність не вказується. Національний склад станом на 1922 рік був таким: українців – 4934, румун – 97, росіян – 79, болгар – 11¹⁴⁶.

Першотравневе (Гасан-Аспага) (Ізмаїльський р-н)

У 1816 році у селі було 88 господарств, 354 чоловіків і 379 жінок¹⁴⁷. У 1861 році кількість господарств зменшилась до 77, чоловіків було 308 осіб, жінок 336¹⁴⁸. У відомості 1878 року вказується національна приналежність мешканців села: українці – 109 господарств, 479 чоловіків, 471 жінка¹⁴⁹. Українці і молдовани значаться у відомості 1788 року, але цифри кількості господарств і населення узагальнені: 156 господарств, 626 чоловіків і 613 жінок¹⁵⁰. Також узагальнені дані щодо кількості господарств, українців і молдован містяться у відомості 1899 року: 200 господарств, 803 чоловіки і 753 жінки¹⁵¹. У 1910 році селянських господарств було 310, чоловіків 1002, жінок 973¹⁵².

Петрівка (станція, парафія церкви Роши)

За відомістю 1842 року у населеному пункті проживало 111 „простих козаків” (55 чоловіків і 56 жінок). Господарств 13¹⁵³.

Плахтіївка (Саратський р-н)

Станом на 1842 рік в казенному селі Плахтіївка нараховувалось 142 господарства, 568 чоловіків, 496 жінок¹⁵⁴. У 1859 році кількість господарств зросла до 209, державних поселян стало 1617 осіб (838 чоловіків, 772 жінки)¹⁵⁵.

Приморське (Шагани) (Татарбунарський р-н)

За відомостями Миколаївської церкви у казенному поселенні Шагани в 1817 році нараховувалось 121 господарство, їх власники – українці і молдовани – 311 парафіян чоловічої статі і 270 жіночої¹⁵⁶. В 1821 році господарств стало менше – 36, відповідно зменшилась й кількість населення – 84 чоловіків і 55 жінок¹⁵⁷. За два десятиліття кількість мешканців поселення стрімко зросла. Господарств стало 126, населення 1025 осіб (507 чоловіків і 518 жінок)¹⁵⁸.

Приозерне (Чамашир) (Ізмаїльський р-н)

Знайдено дві відомості за 1861 рік. Дані різняться в одне господарство. За однією з них господарств було – 79, казенних поселян 633 (319 чоловіків і 314 жінок)¹⁵⁹. У відомості 1878 року значаться українці і молдовани, однак кількість господарств, як і чисельність мешканців, подано загальною цифрою без вказівки про етнічну приналежність¹⁶⁰.

Ройлянка (Саратський р-н)

Станом на 1859 рік у Ройлянці було 108 господарств, 435 осіб чоловіків і 391 осіб жіночої статі¹⁶¹. За 10 років (1869) кількість господарств у селі збільшується до 186, а поселян до 1339 осіб (746 чоловіків і 593 осіб жінок)¹⁶². В кінці XIX – на поч. XX ст. в селі, згідно статистичних даних, значилось 2300 осіб¹⁶³.

Сергіївка (Білгород-Дністровський р-н)

За відомостями 1899, 1904, 1909 років тільки за останній вказана національність мешканців урочища – українці.

У 1899 році в урочищі нараховувалось 25 господарств „временно проживающих мещан“, 176 мешканців (100 чоловічої статі і 76 жіночої)¹⁶⁴. Кількість господарств і населення зменшилася станом на 1904 рік: 14 господарств, 56 осіб чоловічої статі і 51 жіночої¹⁶⁵. У 1909 році господарств „малороссов-мещан“ стало 10, осіб чоловічої статі 42, жіночої 52¹⁶⁶.

Соф'яни (Ізмаїльський р-н)

Село засновувалось в 1805–1810 роках. Першими поселенцями були селяни-втікачі, в основному, українці. Станом на 1817 рік село існує як українське і проживало в ньому 515 мешканців¹⁶⁷. За даними на 1820 рік в селі було 56 господарств, чоловіків 227, жінок 263, окремо значаться й розкольники¹⁶⁸: господарств 68, чоловіків 245, жінок 324¹⁶⁹. Чисельність українців зменшилась у наступному десятилітті – у 1927 році – 219 осіб¹⁷⁰. За церковними відомостями 1861 року кількість господарств розкольників не змінилася – 68, чоловіків – 275, жінок – 324¹⁷¹. На кінець XIX – початок XX ст. українців в селі було 1599 осіб¹⁷². Представники інших національностей не значаться. У 1913 році господарств стало 406, мешканців 1619 (844 чоловіків і 775 жінок)¹⁷³. Станом на 1939 рік національний склад населення Соф'ян був таким: всього населення 3018 осіб, з яких українців – 2994, молдован – 18, болгар – 6¹⁷⁴.

Старокозаچه (Білгород-Дністровський р-н)

Станом на 1842 рік у станиці було 202 господарства простих козаків, 810 осіб чоловічої статі і 842 жіночої¹⁷⁵. У 1859 році значилось 183 господарства козаків, 732 чоловіків і 681 жінок¹⁷⁶. За три роки (1862) кількість господарств майже не змінилась (186), а населення помітно збільшилось – 745 чоловіків і 706 жінок¹⁷⁷. Зростання чисельності населення ймовірно відбулося в зв'язку з народженням у 1862 році дітей, адже за цей період з'явилося тільки одне господарство.

В кінці XIX – на початку XX ст. чисельність українського населення в селі складала 4050 осіб¹⁷⁸.

Струмок (Чипша) (Татарбунарський р-н)

За церковною відомістю станом на 1817 рік кількість парафіян становила 338 українців і 214 росіян¹⁷⁹, у 1821 році поселян стало 187 чоловіків і 168 жінок¹⁸⁰. 1827 року кількість українців за статистикою зменшилась до 159 осіб, тоді як чисельність росіян збільшилась, їх стало 309 осіб¹⁸¹. У 1832 році поселянських господарств в селі було 81, поселян 259 осіб чоловіків і 190 жінок¹⁸². Через 10 років (1842) господарств поселян в селі було вже 142, а кількість населення зросла до 1031 особи (568 чоловіків і 463 осіб жіночої статі)¹⁸³. Етнічна приналежність не вказується, але за статистикою на кінець XIX – початок XX ст. українців в селі проживало 1928 осіб, росіян 1013¹⁸⁴.

Трудове (Дракуля) (Кілійський р-н)

На початку XIX ст. (1817 рік) в селі проживало 156 українців¹⁸⁵. Станом на 1832 рік в селі було 76 господарств поселян, 224 особи чоловічої статі і 160 жіночої¹⁸⁶. У 1842 році в селі функціонувало 81 господарство, нараховувалось 324 особи чоловічої статі і 282 жіночої¹⁸⁷. У відомості 1881 року мешканці села ідентифікуються як українці. На цей рік вони мали 120 господарств, 482 особи чоловічої статі і 428 жіночої¹⁸⁸. У 1888 році господарств українців стало 172, 689 чоловіків і 604 жінок¹⁸⁹. У відомості за цей рік з'являються дані про кількість старообрядців: 66 господарств, 265 чоловіків і 260 жінок¹⁹⁰. Протягом наступного року (1889) з'явилося додатково три господарства українців, осіб чоловічої статі збільшилось до 701, жіночої – 681¹⁹¹. Кількість старообрядців не вказується. В кінці XIX – на початку XX ст. українців нараховувалось 1442 осіб¹⁹².

Фараонівка (Саратський р-н)

У 1839 році функціонувало 81 господарство, тут проживали 324 осіб чоловічої статі і 234 жіночої¹⁹³. У відомості за 1842 рік населення Фараонівки позначається терміном „козакі”: 97 господарств, 388 осіб чоловічої статі і 377 жіночої¹⁹⁴. Станом на 1858 рік господарств козаків-парафіян було 107, мешканців 347 осіб чоловічої статі і 385 жіночої¹⁹⁵.

Чимчел (Саратський р-н)

Станом на 1889 рік на хуторі було господарств „временно проживающих” – 27, осіб чоловічої статі – 109, жіночої 92¹⁹⁶. За 10 років кількість господарств і мешканців (молдован и українців) зменшилась: 16 господарств, 64 особи чоловічої статі і 56 жіночої¹⁹⁷. У 1909 році парафіян українців і молдован не збільшилось: 11 господарств, 61 особа чоловічої статі і 56 жіночої¹⁹⁸.

Шабо (Білгород-Дністровський р-н)

За статистикою 1817 року в Шабо проживало 172 особи українців і 103 особи молдован¹⁹⁹. Станом на 1832 рік поселянами були представники двох національностей – українці і молдовани. Господарств нараховувалось 98, осіб чоловічої статі – 337, жіночої – 252²⁰⁰. У 1850 році українців нараховувалось 994, молдовани вже не значились²⁰¹. За відомістю парафіян Миколаївської церкви у 1899 році господарств „дворян, военных мещан и малороссов” було 360, осіб чоловічої статі – 1443, жіночої – 1455²⁰². На кінець XIX – почато XX ст. зафіксовано 1600 осіб, росіян – 60²⁰³.

Шевченкове (Карахмет) (Кілійський р-н)

За статистичними даними у 1817 році в селі проживало 135 українців²⁰⁴, за церковними відомостями 1821 року в селі було 61 господарство, 150 осіб чоловічої статі і 106 жіночої²⁰⁵, у 1827 – 616²⁰⁶. За церковними відомостями 1861 року кількість господарств збільшується до 103, осіб чоловічої статі 412, жіночої 389²⁰⁷. У 1878 році господарств українців (у цій відомості вказана національність) збільшилась до 126, а мешканців до 1113 (507 чоловіків і 496 жінок)²⁰⁸. У 1888 році господарств українців стає 210, 843 особи чоловічої статі, 804 жіночої²⁰⁹. Тенденція збільшення кількості господарств і українського населення зберігається у 1891²¹⁰, 1899²¹¹, 1910²¹², 1916²¹³ роках (Табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка чисельності населення с. Шевченкове Кілійського району

Рік	Кількість господарств	Національність	Кількість осіб чоловічої статі	Кількість осіб жіночої статі	Разом
1891	215	українці	863	822	1685
1899	310	українці	1241	1156	2397
1910	450	українці	1425	1358	2783

За даними Бутовича В. Н., українців в селі в кінці XIX – на початку XX ст. нараховувалось 3000²¹⁴ осіб²¹⁵.

Широке (Кебабча) (Білгород-Дністровський р-н)

Статистикою на 1817 рік село зафіксоване як українське, в якому проживало 12 українців²¹⁶. У 1827 році кількість українців досягло 73 осіб²¹⁷, за церковною відомістю 1832 року в Кебабчі (парафія села Дивізія) існувало 41 господарство, 180 осіб чоловічої статі і 143 жіночої²¹⁸, в 1839 році – 90 господарств, 363 особи чоловічої статі і 268 жіночої²¹⁹. У 1842 році господарств збільшується до 92, осіб чоловічої статі до 369, жіночої до 290²²⁰, у 1859 році кількість господарств досягає 125, осіб чоловічої статі – 502, жіночої – 494²²¹. Станом на 1889 рік господарств було 206, осіб чоловічої статі – 825, жіночої – 753²²². За наступні 10 років (1899) кількість господарств зростає до 253, мешканці ідентифікуються як українці („поселяне малороссийской нации”): 1023 осіб чоловічої статі і 948 жіночої²²³. У 1909 році господарств „парафіян-малороссиян” стає 295, осіб чоловічої статі 1181, жіночої також 1181²²⁴.

Ярославка

За церковною відомістю 1839 року тут було 48 господарств, 196 чоловіків і 160 жінок²²⁵. У 1842 році кількість населення зменшується. Господарств стало 35, чоловіків і жінок відповідно 141 і 128²²⁶. До 1889 року ситуація суттєво покращилась. У 1889 році стало 146 господарств, в яких проживало 585 чоловіків і 564 жінок²²⁷. У 1899 році було 171 господарство і 1355 мешканців (687 чоловіків і 668 жінок)²²⁸. Однак станом на 1909 рік демографічна ситуація погіршилась. Господарств поселення-українців зафіксовано 168, зменшилась і кількість мешканців – 674 чоловіків і 692 жінки²²⁹.

У перелічених поселеннях українці складали абсолютну більшість чи принаймні складали значну частину по відношенню до односельців іншої національності – молдован чи росіян. Такі поселення утворюють окрему групу. Саме в цих поселеннях традиційна культура українців розвивалась стабільно і являлась етноідентифікуючим чинником. До іншої групи входять поселення, де українці знаходились у меншості по відношенню до мешканців іншої національності. Вони мають розглядатися окремо.

ПРИМІТКИ:

1. Автор щиро вдячний директору Ізмаїльського архіву Галкіній А. В. за сприяння у підготовці даних матеріалів.

2. Статистика подається за кількістю поселення без урахування священнослужителів, чиновників тощо. Посилання на фонди оформлено за зразком в узагальнюючому документі Ізмаїльського архіву “Сведения о населенных пунктах в архиве в 1963 году к справочнику «История городов и сел Украины: Одесская область». – Т. 1–4.

3. Поселення, в яких кількість українців складає не менше 80 % від загальної кількості мешканців села.

4. Ізмаїльський архів. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 172.

5. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 74, 77.

6. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 89, 90, 92.

7. Там само. – Ф. 103. – Спр. 113. – Арк. 60.

8. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 194, 206.
9. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 176-181.
10. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 215, 218.
11. Там само. – Ф. 621. – Спр. 23. – Арк. 113, 120.
12. Там само. – Ф. 624. – Оп. 1. – Спр. 3а. – Арк. 29, 30, 34.
13. *Бутович В. Н.* Материалы для этнографической карты Бессарабской губернии. – К., 1916.
14. Позначення національності у статистиці першої половини – середини ХІХ ст. у більшості випадків відсутнє.
15. Ізмаїльський архів. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 22.
16. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 160.
17. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 224, 238.
18. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 131.
19. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 165.
20. Там само. – Ф. 625. – Спр. 55. – Арк. 248.
21. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 80.
22. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 52, 55.
23. *Кабузан В. Н.* Народонаселение Бессарабской области и левобережных районов Приднестровья. – Кишинев, 1974.
24. Ізмаїльський архів. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 21, 24.
25. Там само. – Ф. 626. – Оп. 1. – Спр. 11. – Арк. 11, 37, 34.
26. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
27. Статистическое описание Бессарабии, собственно так называемой, или Буджака, с приложением генерального плана сего края, составленное при гражданской съемке Бессарабии, производившейся по высочайшему повелению размежевания земель оной на участки, с 1822 по 1828 гг. – Аккерман, 1899.
28. Там само.
29. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
30. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
31. Статистическое описание Бессарабии...
32. Ізмаїльський архів. – Ф. 622. – Спр. 36. – Оп. 1. – Арк. 1, 10.
33. Там само. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 73-76.
34. Там само. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 77, 84; Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 85, 92.
35. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 83, 84.
36. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 169, 171.
37. Там само. – Ф. 99. – Оп. 1. – Спр. 12. – Арк. 5.
38. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 67, 68.
39. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
40. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 35.
41. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
42. Ізмаїльський архів. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 10.
43. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 17а.
44. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 222.
45. Статистическое описание Бессарабии...
46. Ізмаїльський архів. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 75, 80.
47. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 18, 51.
48. *Бачинська О. А.* Українське населення придунайських земель. ХVІІІ – початок ХХ ст. – Одеса, 2002. – С. 126.
49. Ізмаїльський архів. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 31. – Арк. 44, 49.
50. Там само. – Ф. 625. – Спр. 6. – Арк. 191-199.

51. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 152.
52. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 167.
53. Там само. – Ф. 625. – Спр. 32. – Арк. 180.
54. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 149, 154.
55. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
56. Ізмаїльський архів. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 149.
57. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 181.
58. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 111, 116.
59. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 104, 111.
60. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 84, 87.
61. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 108, 110.
62. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
63. Ізмаїльський архів. – Ф. 99. – Оп. 1. – Од. зб. 12. – Арк. 1, 5.
64. Там само. – Ф. 109. – Спр. 1. – Оп. 2. – Арк. 1.
65. Там само. – Ф. 625. – Спр. 32. – Арк. 95.
66. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 103.
67. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 342, 343.
68. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
69. Ізмаїльський архів. – Ф. 99. – Оп. 1. – Од. зб. 12. – Арк. 5.
70. Там само. – Ф. 627. – Спр. 1. – Арк. 1825.
71. Там само. – Ф. 626. – Оп. 1. – Од. зб. 11. – Арк. 89.
72. Там само. – Ф. 626. – Спр. 9. – Арк. 381.
73. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
74. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 134–135.
75. Там само. – Ф. 625. – Спр. 6. – Арк. 245–258.
76. Там само. – Ф. 624. – Оп. 1. – Спр. 6. – Арк. 95, 102.
77. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
78. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 55. – Арк. 48.
79. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 82.
80. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 155, 168.
81. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 97–104.
82. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
83. Статистическое описание Бессарабии...
84. Ізмаїльський архів. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 134, 142.
85. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 124.
86. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
87. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
88. Статистическое описание Бессарабии...
89. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 55. – Арк. 60.
90. Там само. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 67, 72.
91. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18. – Арк. 97–104.
92. Там само. – Ф. 621. – Спр. 23. – Арк. 86.
93. Там само. – Ф. 621. – Спр. 16а. – Арк. 138.
94. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 278, 279.
95. Там само. – Ф. 626. – Спр. 9. – Арк. 289.
96. Там само. – Ф. 626. – Спр. 10. – Арк. 33.
97. Там само. – Ф. 626. – Оп. 1. – Од. збер. 11. – Арк. 43об., 38
98. Там само. – Ф. 626. – Оп. 1. – Од. збер. 16. – Арк. 46об.
99. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 69, 70, 74обр.
100. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 87, 92.

101. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 68, 73.
102. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 82.
103. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 168.
104. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 224, 238.
105. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18. – Арк. 134, 138.
106. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 279, 288.
107. Там само. – Ф. 626. – Спр. 10. – Арк. 22.
109. Там само. – Ф. 626. – Оп. 1. – Спр. 11. – Арк. 33.
109. Там само. – Ф. 626. – Оп. 1. – Спр. 29. – Арк. 49.
110. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 149.
111. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 181.
112. Там само. – Ф. 625. – Спр. 55. – Арк. 236.
113. Там само. – Ф. 621. – Спр. 23. – Арк. 87, 92.
114. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
115. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 6. – Арк. 201–208.
116. Там само. – Ф. 625. – Спр. 36. – Арк. 140.
117. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 106.
118. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 211, 214.
119. Там само. – Ф. 621. – Спр. 23. – Арк. 105, 112.
120. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
121. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 36. – Арк. 42.
122. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 44.
123. Там само. – Ф. 625. – Спр. 95. – Арк. 90.
124. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 82.
125. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 168.
126. Там само. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 72.
127. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 104.
127. Там само. – Ф. 99. – Оп. 1. – Спр. 26. – Арк. 35.
129. Там само. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 66.
130. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 110.
131. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 363.
132. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
133. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 150–151.
134. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 173, 176.
135. Там само. – Ф. 626. – Спр. 5. – Арк. 87.
136. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
137. Ізмаїльський архів. – Ф. 130. – Спр. 3. – Оп. 2. – Арк. 37, 38.
138. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 139.
139. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 197.
140. Там само. – Ф. 625. – Спр. 55. – Арк. 228.
141. Там само. – Ф. 622. – Оп. 1. – Спр. 10а. – Арк. 106.
142. Там само. – Ф. 622. – Оп. 1. – Спр. 36. – Арк. 101, 104.
143. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
144. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 25.
145. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 29, 33.
146. Там само. – Ф. 130. – Спр. 3. – Арк. 37–38.
147. Там само. – Ф. 626. – Спр. 5. – Арк. 134.
148. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 133, 136.
149. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 33, 36.
150. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 118, 123.

151. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 156, 158.
152. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 31. – Арк. 164, 165, 172.
153. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 60.
154. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 133, 136.
155. Там само. – Ф. 621. – Спр. 23. – Арк. 93, 100.
156. Там само. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 168–171.
157. Там само. – Ф. 625. – Спр. 6. – Арк. 146–154.
158. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 129, 134.
159. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 1. – Арк. 121, 126.
160. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 44.
161. Там само. – Ф. 622. – Оп. 1. – Спр. 33. – Арк. 26.
162. Там само. – Ф. 622. – Оп. 1. – Спр. 14а. – Арк. 22.
163. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
164. Ізмаїльський архів. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 94.
165. Там само. – Ф. 932. – Спр. 59. – Арк. 106.
166. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 191.
167. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
168. До розряду розкольників відносили й членів різноманітних сект.
169. Ізмаїльський архів. – Ф. 626. – Спр. 5. – Арк. 27.
170. Статистическое описание Бессарабии...
171. Ізмаїльський архів. – Ф. 628. – Спр. 1. – Арк. 25, 28.
172. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
173. Ізмаїльський архів. – Ф. 626. – Оп. 1. – Спр. 29. – Арк. 29, 63.
174. Там само. – Ф. 22. – Спр. 179. – Арк. 1–5.
175. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 60.
176. Там само. – Ф. 622. – Оп. 1. – Спр. 2. – Арк. 88.
177. Там само. – Ф. 932. – Оп. 1. – Спр. 34. – Арк. 38.
178. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
179. *Кабузан В. Н.* Указ. соч.
180. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 6. – Арк. 259–268.
181. Статистическое описание Бессарабии...
182. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 133.
183. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 167, 172.
184. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
185. Там само.
186. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 146–149.
187. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 177, 181.
188. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 4. – Арк. 40–47.
189. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 10. – Арк. 30, 35.
190. Там само.
191. Там само. – Ф. 628. – Оп. 1. – Спр. 21. – Арк. 101, 102, 106.
192. *Бутович В. Н.* Указ. соч.
193. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 32. – Арк. 232.
194. Там само. – Ф. 932. – Спр. 60. – Арк. 250.
195. Там само. – Ф. 621. – Спр. 23. – Арк. 169, 174.
196. Там само. – Ф. 621. – Спр. 28. – Арк. 60.
197. Там само. – Ф. 621. – Спр. 18а. – Арк. 118.
198. Там само. – Ф. 621. – Спр. 31. – Арк. 339.
199. Статистическое описание Бессарабии...
200. Ізмаїльський архів. – Ф. 625. – Спр. 31. – Арк. 168.

201. Кабузан В. Н. Указ. соч.
202. Ізмаїльський архів. - Ф. 621. - Спр. 18а. - Арк. 89.
203. Бутович В. Н. Указ. соч.
204. Кабузан В. Н. Указ. соч.
205. Ізмаїльський архів. - Ф. 625. - Спр. 6. - Арк. 217-222.
206. Статистическое описание Бессарабии...
207. Ізмаїльський архів. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 1. - Арк. 103, 110.
208. Там само. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 2. - Арк. 129, 134.
209. Там само. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 10. - Арк. 22, 29.
210. Там само. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 12. - Арк. 39.
211. Там само. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 10. - Арк. 21, 23, 24, 130.
212. Там само. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 31. - Арк. 116, 117, 122.
213. Там само. - Ф. 628. - Оп. 1. - Спр. 40.
214. Неточність з даними церковних відомостей незначна, якщо враховувати, що наводяться дані кількості парафіян тільки селянських господарств.
215. Бутович В. Н. Указ. соч.
216. Статистическое описание Бессарабии...
217. Кабузан В. Н. Указ. соч.
218. Ізмаїльський архів. - Ф. 625. - Спр. 31. - Арк. 167.
219. Там само. - Ф. 621. - Спр. 32. - Арк. 180.
220. Там само. - Ф. 932. - Спр. 60. - Арк. 146.
221. Там само. - Ф. 621. - Спр. 23. - Арк. 69, 74.
222. Там само. - Ф. 621. - Спр. 28. - Арк. 17, 22.
223. Там само. - Ф. 621. - Спр. 18а. - Арк. 155.
224. Там само. - Ф. 621. - Спр. 31. - Арк. 223-238.
225. Там само. - Ф. 625. - Спр. 32. - Арк. 180.
226. Там само. - Ф. 932. - Спр. 60. - Арк. 139.
227. Там само. - Ф. 621. - Спр. 28. - Арк. 43, 52.
228. Там само. - Ф. 621. - Спр. 18а. - Арк. 127.
229. Там само. - Ф. 621. - Спр. 31. - Арк. 293, 308.